

19 straipsnis. PVM tarifai

3. Lengvatinis 9 procentų PVM tarifas taikomas:

3) turizmo veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka teikiamoms apgyvendinimo paslaugoms;

Komentaras

1. Pagal PVM įstatymo 19 straipsnio 3 dalies 3 punkto nuostatas nuo 2015 m. sausio 1 d. turizmo veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka teikiamoms apgyvendinimo paslaugoms taikomas lengvatinis 9 proc. PVM tarifas.

2. ~~Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo~~ (toliau – Turizmo įstatymas) nustatyta, kad apgyvendinimo paslauga – viena iš turizmo paslaugų rūšių. Ši paslauga yra savarankiška, už užmokestį atliekama ekonominė veikla, kuria sudaromos sąlygos tenkinti nakvynės ir higienos poreikius.

3. Pagal Turizmo įstatymo nuostatas apgyvendinimo paslaugas gali teikti:

3.1. Lietuvos Respublikos turizmo paslaugų teikėjai (Lietuvos Respublikos turizmo paslaugų teikėjas – siūlantis arba teikiantis turizmo paslaugas valstybės narės pilietis, kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintis teisę gyventi Lietuvoje, arba Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo ar jo padalinys, taip pat valstybės narės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigtas Lietuvoje);

3.2. valstybėje narėje įsteigti juridiniai asmenys ar kitos organizacijos, juridinio asmens ar kitos organizacijos padaliniai, turintys teisę teikti apgyvendinimo paslaugas valstybėje narėje;

3.3. valstybės narės piliečiai, kiti fiziniai asmenys, kurie naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis ir turi teisę teikti apgyvendinimo paslaugas valstybėje narėje.

4. ~~Pagal apgyvendinimo paslaugų teikimo organizavimą, pastatų naudojimo paskirtį ir apgyvendinimui skirtų kambarių skaičių yra skiriami:~~

4.1. kolektyvinio apgyvendinimo paslaugų teikėjai – viešbučiai, svečių namai, moteliai, kempingai, kurie atitinka Turizmo įstatyme kolektyvinio apgyvendinimo paslaugų teikimui nustatytus reikalavimus;

4.2. privataus apgyvendinimo teikėjai, asmenys, įskaitant ir kaimo turizmo paslaugas teikiančius asmenis, turintys teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotas gyvenamosios paskirties patalpas, jų grupę ar sodybą, vasarnamį ar turistinę stovyklavietę ir atitinkantys Turizmo įstatyme privataus apgyvendinimo paslaugų teikimui nustatytus reikalavimus.

5. Pagal Turizmo įstatymo 2 straipsnio 22 dalį nakvynės ir pusryčių paslauga – savarankiška, už užmokestį turistui teikiama apgyvendinimo paslauga, kai kartu su nakvyne teikiami ir pusryčiai. Todėl tokios apgyvendinimo paslaugos, į kurių vertę įskaičiuojama ir pusryčių kaina, taip pat apmokestinamos taikant lengvatinį PVM tarifą, nepriklausomai nuo to, ar pusryčių kaina sąskaitoje nurodoma kartu su nakvynės kaina, ar, pavyzdžiui, turisto pageidavimu, atskirai.

2. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo (toliau - Turizmo įstatymas) 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad apgyvendinimo paslaugos – ekonominė veikla, kuria sudaromos sąlygos ne nuolatinio gyvenimo tikslais tenkinti nakvynės ir higienos poreikius.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamente ES Nr. 692/2011 dėl Europos turizmo statistikos, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 95/57/EB, turizmas apibrėžiamas kaip keliautojų veikla vykstant iš jų įprastinės aplinkos į pagrindinę kelionės vietą mažiau kaip

vieniems metams bet kuriuo pagrindiniu tikslu (verslas, poilsis arba kita asmeninė priežastis), išskyrus tikslą įsidarbinti lankomoje vietovėje įsisteigusiame ūkio subjekte.

Taigi, nustatant, ar teikiamos apgyvendinimo paslaugos reikėtų vertinti, ar keliautojui, atvykusiam ne mažiau kaip vieniems metams ir neturint tikslo įsidarbinti lankomoje vietovėje, sudaromos sąlygos tenkinami nakvynės ir higienos poreikius.

Turizmo įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad apgyvendinimo paslaugų teikėjas – fizinis asmuo arba juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, šio įstatymo nustatyta tvarka teikiantys apgyvendinimo paslaugas.

Apgyvendinimo paslaugų teikėjas privalo:

1) teikti apgyvendinamiems asmenims tikslią ir teisingą informaciją apie apgyvendinimo paslaugų teikimo vietą, žvaigždučių skaičių (išskyrus neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjus), teikiamas paslaugas ir apgyvendinimo paslaugų kainą;

2) registruoti išankstinius apgyvendinimo paslaugų užsakymus (rezervavimą);

3) užtikrinti, kad apgyvendinami asmenys, išskyrus kartu su jais atvykusius nepilnamečius vaikus, patvirtintų savo tapatybę – pateiktų apgyvendinimo paslaugos teikėjui galiojantį asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Apgyvendinimo paslaugų teikėjas ne vėliau kaip per 24 valandas nuo asmens apgyvendinimo dienos informuoja apie apgyvendintus asmenis, išskyrus kartu su jais atvykusius nepilnamečius vaikus, – elektroniniu būdu pateikia reikiamus asmens tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose esančius duomenis ekonomikos ir inovacijų ministro nustatyta tvarka ir priemonėmis. Asmens duomenys tvarkomi keliautojų ir turistų apskaitos ir 1990 m. birželio 19 d. Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybės, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo 45 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytais tikslais;

4) pasikeitus **Turizmo įstatymo** 33 straipsnio 1 dalyje ar 34 straipsnio 1 dalyje nurodytuose dokumentuose pateiktiems duomenims, per 10 darbo dienų nuo to momento, kai ši informacija tapo ar turėjo tapti jam žinoma, pateikti Vyriausybės įgaliotai institucijai patikslintą informaciją;

5) nutraukęs apgyvendinimo paslaugų teikimą, per 10 darbo dienų nuo apgyvendinimo paslaugų teikimo nutraukimo dienos apie tai informuoti Vyriausybės įgaliotą instituciją;

6) užtikrinti sveikatos apsaugos ministro patvirtintų apgyvendinimo paslaugų sveikatos saugos reikalavimų vykdymą.

3. Pagal **Turizmo įstatymo** 31 straipsnio nuostatas apgyvendinimo paslaugos yra skirstomos į:

1) klasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas: motelio paslaugas, kempingo paslaugas, svečių namų paslaugas, viešbučio paslaugas;

2) neklasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas: jaunimo nakvynės namų (angl. hostel) paslaugas, kaimo turizmo paslaugas, poilsio namų paslaugas, privataus apgyvendinimo paslaugas, sanatorijos apgyvendinimo paslaugas, turistinio laivo apgyvendinimo paslaugas, turistinės stovyklos paslaugas.

4. Klasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas gali teikti apgyvendinimo paslaugų teikėjas, turintis **Turizmo įstatymo** 33 straipsnyje nustatyta tvarka išduotą galiojantį apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimą. Minimalus klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų klasifikuojamo objekto (toliau – klasifikuojamas objektas) kambarių ar aikštelių skaičius – ne mažiau kaip 5 kambariai ar aikštelės.

Klasifikuojamosios apgyvendinimo paslaugos klasifikuojamos pagal ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintus atitinkamų apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo reikalavimus. Pagal teikiamų paslaugų kokybę ir įvairovę klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų kokybės lygis ženklina žvaigždutėmis, kurių didesnis skaičius reiškia aukštesnį kokybės lygį. Aukščiausias klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų kokybės lygis žymimas

penkiomis žvaigždutėmis. Viešbučio paslaugų kokybės lygis papildomai gali būti ženklinamas pliuso ženklu.

Klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų klasifikavimą atlieka Vyriausybės įgaliota institucija pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašą.

Asmuo, norintis gauti apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimą, Vyriausybės įgaliotai institucijai pateikia Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytos formos prašymą išduoti apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimą ir klasifikavimo anketą.

Vyriausybės įgaliota institucija išduoda apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimą 5 metams. Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo galiojimo laikotarpiu Vyriausybės įgaliota institucija, nustačiusi, kad klasifikuojamas objektas neatitinka [Turizmo įstatymo](#) 31 straipsnio 3 dalyje nurodytų atitinkamos apgyvendinimo paslaugų rūšies privalomų klasifikavimo reikalavimų, įpareigoja klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėją per šio straipsnio 4 dalies 2 punkte nurodytą terminą ištaisyti nustatytus trūkumus.

Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašą bei apgyvendinimo paslaugų sąrašą, kuriame nustatomos apgyvendinimo paslaugų apibrėžtys, tvirtina Ekonomikos ir inovacijų ministras.

5. Neklasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas gali teikti apgyvendinimo paslaugų teikėjas, [Turizmo įstatymo](#) 34 straipsnyje nustatyta tvarka įtrauktas į neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų sąrašą.

Asmuo, norintis teikti neklasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas, iki šios veiklos vykdymo pradžios Vyriausybės įgaliotai institucijai pateikia Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytos formos pranešimą apie neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikimą. Asmuo kitą dieną nuo pranešimo apie neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų pateikimo Vyriausybės įgaliotai institucijai dienos arba nuo pranešimo apie neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikimą nurodytos dienos, jeigu ši diena vėlesnė negu kita diena po pranešimo pateikimo dienos, įtraukiamas į neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų sąrašą ir gali teikti neklasifikuojamąsias apgyvendinimo paslaugas.

Vyriausybės įgaliota institucija išbraukia apgyvendinimo paslaugų teikėją iš neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų sąrašo, kai:

1) neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjas nutraukia veiklą ar paties prašymu;

2) neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjas – fizinis asmuo – miršta;

3) neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjas – juridinis asmuo – yra likviduojamas arba pasibaigia kitais įstatymų, reglamentuojančių juridinių asmenų veiklą, nustatytais pagrindais.

Asmenys, teikę apartamentų komplekso paslaugas, nakvynės ir pusryčių paslaugas ar trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas, nuo 2022 m. spalio 27 d. [Turizmo įstatymo](#) pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1464 įsigaliojimo dienos laikomi teikiančiais privataus apgyvendinimo paslaugas.

6. Pagal [Turizmo įstatymo](#) nuostatas, apgyvendinimo paslaugų teikėjai yra klasifikuojami siekiant informuoti turistus (paslaugų vartotojus) apie apgyvendinimo paslaugų kokybę ir sudaryti galimybę turistams (paslaugų vartotojams) pasirinkti ir gauti pageidaujamo lygio paslaugas. Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimas neturi įtakos pačių apgyvendinimo paslaugų teikimo faktui. Todėl, paslaugų teikėjų teikiamos neklasifikuojamos apgyvendinimo paslaugos taip pat apmokestinamos lengvatiniu 9 proc. PVM tarifu.

76. Kitos asmenų, nurodytų šio komentaro 3 punkte, teikiamos paslaugos (sveikatingumo, jūrinio turizmo, vandens turizmo, kelionių organizavimo ir panašiai, sporto salės, dviračių, saunos, įvairios įrangos ar įrengimų, patalpų nuomos ir kt.) nepriskiriamos apgyvendinimo paslaugoms ir joms netaikomos PVM įstatymo 19 straipsnio 3 dalies 3 punkto nuostatos.

1 pavyzdys

Svečių namuose buvo apgyvendinta užsienio asmenų grupė. Šiems užsienio asmenims kartu su nakvyne teikiami pusryčiai ir jie galėjo pasinaudoti kitomis svečių namuose teikiamomis paslaugomis (įvairios įrangos ir įrengimų, patalpų nuomos).

Atsižvelgiant į tai, kad svečių namai **paslaugos pagal atitinka** Turizmo įstatyme nuostatas **yra klasifikuojamas kolektyvinio apgyvendinimo paslaugos teikėjui nustatytus reikalavimus**, tai užsienio asmenims teikiama apgyvendinimo paslauga, kurią sudaro **nakvnė ir pusryčių paslauga**, yra apmokestinama taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą.

Apmokestinant visas kitas paslaugas, kurias svečių namai suteikia užsienio asmenims, lengvatinis 9 proc. PVM tarifas netaikomas.

2 pavyzdys

Stovyklavietėje užsienio valstybių turistams už mokestį išnuomojama aikštelė palapinei ir kemperiui statyti, t. y. suteikiama turistinės stovyklos paslauga.

Turistinės stovyklos paslauga priskiriama prie **neklasifikuojamų** apgyvendinimo paslaugų, kurios apmokestinamos taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą.

3 pavyzdys

Ūkininkas kaimo sodyboje asmenims suteikė apgyvendinimo paslaugas.

Tuo atveju, jeigu ūkininkas **yra įtrauktas į neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų sąrašą** sodyba atitinka Turizmo įstatyme privačiam apgyvendinimo paslaugų teikėjui nustatytus reikalavimus, tai suteikta apgyvendinimo paslauga yra apmokestinama taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą.

4 pavyzdys

Fizinis asmuo gyvenamosiose patalpose asmenims suteikė apgyvendinimo paslaugas.

Tuo atveju, jeigu **fizinis asmuo yra įtrauktas į neklasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų sąrašą** gyvenamosios patalpos atitinka Turizmo įstatyme privačiam apgyvendinimo paslaugų teikėjui nustatytus reikalavimus, **toks fizinis asmuo yra laikomas teikiančiu privataus apgyvendinimo paslaugas**, o tokios apgyvendinimo paslaugos yra apmokestinamos taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą.

5 pavyzdys

Kurorte sanatorijoje buvo apgyvendinta turistų grupė. Turistams kartu su nakvyne teikiami ir pusryčiai, be to, šie turistai galėjo pasinaudoti kurorto sanatorijoje teikiamomis sveikatingumo paslaugomis.

Kurorto sanatorija atitinka Turizmo įstatyme ~~kolektyvini~~ **nurodytas neklasifikuojamas** apgyvendinimo paslaugas teikėjui nustatytus reikalavimus, todėl apgyvendinimo paslaugos (o tarp jų ir pusryčių paslauga) yra apmokestinamos taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą.

Kurorto sanatorijos teikiamos sveikatingumo paslaugos nepriskiriamos prie apgyvendinimo paslaugų ir todėl jas apmokestinant PVM netaikomas lengvatinis 9 proc. PVM tarifas.

6 pavyzdys

Viešbutyje apgyvendinta turistų grupė. **Turistams kartu su nakvyne teikiami ir pusryčiai**, o taip pat ir papildomos maitinimo paslaugos (pietūs, vakarienė), nuomojami dviračiai, sauna, konferencijų salė.

Šiuo atveju **viešbučio teikiama nakvnės ir pusryčių paslauga yra apmokestinama taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą**. Apmokestinant visas kitas viešbučio teikiamas paslaugas

(papildomas maitinimo paslaugas (pietūs, vakarienė), dviračių ir saunos, konferencijų salės nuoma) lengvatinis 9 proc. PVM tarifas netaikomas.

7 pavyzdys

1 atvejis

Viešbutis klientams siūlo įsigyti: (1) tik nakvynės paslaugą; (2) nakvynės paslaugą kartu su pusryčiais; (3) - nakvynės paslaugą kartą su pusryčiais, vakariene ir atpalaiduojančiu masažu.

Viešbučio siūlomoms įsigyti (1) nakvynės ir (2) nakvynės su pusryčiais paslaugoms taikomas lengvatinis 9 proc. PVM tarifas.

Viešbučio siūlomoms (3) nakvynės kartą su pusryčiais, vakariene ir masažo paslaugoms, lengvatinis 9 proc. PVM tarifas taikomas nakvynės su pusryčiais paslaugoms. Vakarienės ir masažo paslaugoms taikomas standartinis 21 proc. PVM tarifas.

2 atvejis

Viešbutyje asmeniui buvo suteiktos apgyvendinimo paslaugos. Ryte asmuo papildomai užsisakė pusryčius.

Asmeniui suteiktos apgyvendinimo paslaugos, kurias sudarė nakvynės ir pusryčių paslauga, apmokestinamos taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą.

3 atvejis

Viešbučio restorane asmeniui buvo patiekti pusryčiai.

Atsižvelgiant į tai, kad asmuo viešbutyje įsigijo tik maitinimo paslaugas (pusryčius), be nakvynės paslaugų, maitinimo paslaugoms taikomas standartinis 21 proc. PVM tarifas.

87. ESTT savo bylose (pvz., sprendimai bylose C- 392/11, C-41/04, C-425/06) yra pasisakęs, kad paslauga gali būti laikoma papildoma pagrindinės paslaugos atžvilgiu, kai klientams ji ne tikslas savaime, o priemonė geriausiomis sąlygomis gauti pagrindinę paslaugų teikėjo paslaugą.

Atsižvelgiant į tai, tuo atveju, jeigu kartu su apgyvendinimo paslauga be papildomo mokesčio suteikiama papildoma, nuo apgyvendinimo paslaugos neatsiejama, paslauga, kuri pagrindinę apgyvendinimo paslaugą daro patrauklesne, tai tokia papildoma paslauga gali būti laikoma apgyvendinimo paslaugos neatsiejama dalimi, kuri apmokestinama pagrindiniam šios paslaugos elementui - apgyvendinimui PVM įstatymo 19 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatytu lengvatiniu PVM tarifu.

Pavyzdys

Viešbutis teikia apgyvendinimo paslaugas. Asmeniui, įsigijusiam apgyvendinimo paslaugą, suteikiama galimybė be papildomo mokesčio apsilankyti viešbučio vandens pramogų erdvėje. Pažymėtina, kad viešbutyje apsistoję asmenys neturi galimybės įsigyti apgyvendinimo paslaugos, į kurią neįeigtų minėta paslauga.

Šiuo atveju pagrindinis kliento tikslas yra įsigyti apgyvendinimo paslaugą, o kartu su apgyvendinimo paslauga teikiama galimybė be papildomo mokesčio apsilankyti viešbučio vandens pramogų erdvėje, pagrindinę paslaugą daro patrauklesne. Atsižvelgiant į tai, apgyvendinimo paslauga, į kurią, kaip neatsiejama apgyvendinimo paslaugos dalis įeina papildoma apsilankymo viešbučio vandens pramogų erdvėje paslauga, apmokestinama taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą.

~~8. Pagal Turizmo įstatymo nuostatas, apgyvendinimo paslaugų teikėjai yra klasifikuojami siekiant informuoti turistus (paslaugų vartotojus) apie apgyvendinimo paslaugų kokybę ir sudaryti galimybę turistams (paslaugų vartotojams) pasirinkti ir gauti pageidaujamo lygio paslaugas. Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimas neturi įtakos pačių apgyvendinimo paslaugų teikimo faktui.~~

~~Todėl paslaugų teikėjų teikiamos neklasifikuojamos apgyvendinimo paslaugos taip pat apmokestinamos lengvatiniu 9 proc. PVM tarifu.~~

9. PVM įstatymo 11 straipsnio taikymo prasme, neatsiskleidęs tarpininkas yra traktuojamas kaip prekių pardavėjas (paslaugų teikėjas), o PVM skaičiuojamas ta pačia tvarka, kaip jis būtų skaičiuojamas, jeigu prekė (paslauga) būtų priklausiusi tarpininkui nuosavybės teise ir jo parduota, t. y. neatsiskleidusiam tarpininkui tiekiant prekes ar teikiant paslaugas (ar jas įsigyjant) taikomas toks pat apmokestinimo režimas (tokie pat mokesčio tarifai, lengvatos) kaip tikrajam pardavėjui.

Taigi, tuo atveju, kai asmuo, teikiantis apgyvendinimo paslaugas, šias paslaugas pateikia neatsiskleidusiam tarpininkui, kuris jas perparduoda galutiniam vartotojui, tai tiek tikrojo paslaugos teikėjo tiek tarpininko perparduodamos apgyvendinimo paslaugos yra apmokestinamos taikant tokį PVM tarifą, kuris galioja prievolės apskaičiuoti PVM metu.

~~(PVMĮ 19 str 3 dalies 3 punkto komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2016-06-06 raštą Nr. (18.2-31-2-E) RM-16250).~~